

Quickscan natuurtoets en bomen Gasthuispoort, Steenwijk

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving en
bomeninventarisatie*

COLOFON

Titel: **Quickscan natuurtoets en bomen Gasthuispoort, Steenwijk**
Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving en bomeninventarisatie
Projectcode: 10-221
Status: Concept rapport
Datum: 11 augustus 2010
Auteurs: [REDACTED] & W. ([REDACTED]) van de Hel
Eindredactie: [REDACTED]
Veldonderzoek: [REDACTED] & W. ([REDACTED]) van de Hel
Opdrachtgever: Gemeente Steenwijkerland
Contactpersoon: [REDACTED]; Witpaard

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	3
3	Flora- en faunawet	5
3.1	Inleiding	5
3.2	Flora	5
3.3	Vleermuizen.....	5
3.4	Grondgebonden zoogdieren	6
3.5	Broedvogels.....	6
3.6	Vissen en amfibieën	7
3.7	Overige soorten	7
4	Bomenquickscan	8
4.1	Inleiding	8
4.2	Methodiek	8
4.3	Resultaten en conclusies	8
4.4	Adviezen	8
5	Bronnenlijst	10

Bijlagen

I - Wettelijk kader

II - Tabel resultaten bomenquickscan

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Steenwijkerland (contactpersoon [REDACTED]; Witpaard) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen herontwikkeling van de Gasthuispoort in Steenwijk.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 29 juni 2010 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Tevens is een bomenquickscan uitgevoerd (de resultaten hiervan zijn te vinden in hoofdstuk 4 en bijlage II).

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Op basis van de afstand, de aard van de ruimtelijke ingrepen en de tussenliggende afstand wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten, EHS of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- Tijdens het veldonderzoek is in het plangebied één laagbeschermde plantensoort aangetroffen, te weten Kleine maagdenpalm. Zwaarder beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. De beoogde plannen hebben geen nadelige gevolgen op mogelijk aanwezige vlieg- en/of jachtroutes en op belangrijk foerageergebied van vleermuizen;
- In het plangebied zijn diverse laag beschermde soorten te verwachten zoals Bosmuis, Rosse woelmuis, Bosspitsmuis (spec.), Huispitsmuis en Mol. Zwaarder beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen en te verwachten;
- Diverse algemene broedvogels zoals Vink, Groenling, Zanglijster, Houtduif, Tjiftjaf, [REDACTED], Zwartkop, Spreeuw en Wilde eend zijn broedend aangetroffen en/of te verwachten;
- In de gracht is alleen de niet beschermde vissoort Baars aangetroffen. Zwaarder beschermde soorten zijn niet aangetroffen en te verwachten;
- Voortplanting en overwintering van de laag beschermde amfibie Gewone pad is te verwachten in het plangebied. Zwaarder beschermde amfibieënsoorten zijn niet aangetroffen en te verwachten;
- Reptielen, beschermde libellen, dagvlinders en andere ongewervelden zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht.

Ontheffing en mitigerende maatregelen Flora- en faunawet

- Het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is hier niet aan de orde;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als in de periode half juli - half november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de plannen;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren, amfibieën en flora verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- Voor de in het plangebied mogelijk voorkomende laag beschermde zoogdieren en amfibieën wordt als belangrijkste mitigerende maatregel fasering in tijd genoemd. Schade is - indien de planning van activiteiten dit toelaat - te minimaliseren door grondwerkzaamheden en het eventueel verwijderen van beplanting, zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september - oktober. Dit is buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van veel dieren, dus buiten de periode waarin dieren extra kwetsbaar zijn.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Steenwijkerland (contactpersoon ██████████; Witpaard) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de herontwikkeling van de Gasthuispoort in Steenwijk.

In verband met de Flora- en faunawet, de Nota Ruimte en de Natuurbeschermingswet is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten. In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wet- en regelgeving is gegeven in bijlage I.

Naast de quickscan natuurtoets is op verzoek van de opdrachtgever ook een bomenquickscan uitgevoerd. Hierbij is de actuele en potentiële toekomstwaarde van de bomen geschat.

1.2 Situatie

Het plangebied is gelegen in het stedelijke gebied van Steenwijk en bestaat uit verharding (parkeerterrein en wegen), groenstructuren (met namen bomen) en oppervlaktewater (grachten) (zie figuur 1). In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. De voorgenomen plannen bestaan uit het vernieuwen van het parkeerterrein, het vergrootten van de grachten en het kappen van diverse bomen.

Figuur 1: Kaart met de ligging van het plangebied binnen de rode beïjning (bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 5 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied, zijn drie sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het gebied, is een beschrijving gegeven van de verwachte effecten en is beoordeeld of vervolgonderzoek noodzakelijk is (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen. Hierbij is een korte beschrijving gegeven van de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep en is -indien nodig- beschreven welke mitigerende maatregelen nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en of aanvullend onderzoek nodig is (hoofdstuk 3);
- Tot slot is in hoofdstuk 4 ingegaan op de actuele en potentiële toekomstwaarde van de aanwezige bomen.

2 GEBIEDSGERICHTE NATUURBESCHERMING

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welk gebiedsgericht natuurbeleid uitwerking heeft op het plangebied.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt niet in, of in de directe omgeving van een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde gebied vallend onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet is Natura 2000-gebied De Wieden. Dit gebied ligt op een afstand van circa twee kilometer ten zuiden van het plangebied.

Gezien de binnenstedelijke ligging van het plangebied, het ontbreken van een ecologische relatie met De Wieden, de aard van de werkzaamheden en de tussenliggende afstand, zijn als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden geen negatieve effecten te verwachten op dit natuurgebied.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur in het leven geroepen en wordt ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen.

Ecologische Hoofdstructuur

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS, waarbij tevens rekening gehouden wordt met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn (Provincie Overijssel 2009b). De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust.

Voor de EHS geldt het zogenaamde 'Nee, tenzij' -regime, wat betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten.

Op de Natuurbeleidskaart, behorend bij de Omgevingsvisie van provincie Overijssel, is te zien dat het dichtstbijzijnde gebied aangemerkt als EHS zich bevindt buiten het

stedelijk gebied en is gelegen op een afstand van circa 900 meter van het plangebied.

Gezien de aard van de werkzaamheden, de tussenliggende afstand en barrière (stedelijk gebied) is geen aantasting te verwachten van wezenlijke kenmerken en waarden (zoals achteruitgang van natuurwaarden en rust).

Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn bos- en natuurgebieden aanwezig. Deze gebieden dragen bij aan belangrijke gebiedskenmerken en dienen daarom behouden te blijven (Provincie Overijssel 2009b). Tot deze gebieden behoren onder andere weidevogel- en ganzengebieden. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van dergelijke gebieden. Negatieve effecten op dit soort gebieden zijn daardoor en vanwege de aard en de locatie van de werkzaamheden niet te verwachten.

3 FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Inleiding

Op 29 juni 2010 is een veldbezoek aan het onderzoeksgebied gebracht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (Ffwet) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Ffwet tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden en weekdieren.

Naast veldonderzoek is gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens van flora en fauna, afkomstig van verspreidingsatlassen (zie literatuurlijst), Natuurloket¹ en overige databanken (onder andere RAVON en waarneming.nl). Deze gegevens zijn in de onderstaande beschrijving van soortgroepen betrokken.

3.2 Flora

Tijdens het veldbezoek is de laag beschermde plantensoort (Ffwet tabel 1) Kleine maagdenpalm aangetroffen. Daarnaast zijn onder andere de soorten Witte klaver, Gewoon herderstasje, Grote brandnetel, Fluitenkruid, Klimop, Varkensgras, Klein kruiskruid, en Gewone paardenbloem aangetroffen. Deze soorten zijn kenmerkend voor voedselrijke omstandigheden.

Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid wordt niet verwacht dat in het onderzoeksgebied zwaarder beschermde flora (Ffwet tabel 2 en 3) voorkomt. Voor de aangetroffen soort uit tabel 1 geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van del Flora- en faunawet. Het nemen van mitigerende maatregelen om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen, is dan ook niet aan de orde.

3.3 Vleermuizen

Vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, huizen en kelders.

In het plangebied zijn geen bomen met voor vleermuizen geschikte holten, spleten en scheuren aanwezig die dienst kunnen doen als vaste verblijfplaats van boombewonende vleermuizen. Daarnaast is bebouwing afwezig. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zodoende worden uitgesloten.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

De voorgenomen plannen geven geen aanleiding schade te veronderstellen aan vliegroutes van vleermuizen. In het plangebied worden geen (onmisbare) opgaande

¹ Het Natuurloket biedt per kilometerhok (1 vierkante kilometer) een weergave van het voorkomen van beschermde en bedreigde soorten per soortgroep. In veel gevallen ontbreken echter recente onderzoeksgegevens of is er onvolledig of geheel geen eerder onderzoek verricht. Natuurloket laat echter niet zien welke soort(en) het betreft.

lijnvormige structuren verwijderd die van belang kunnen zijn als vliegroute. Daarnaast zijn in de omgeving alternatieve oriënterende elementen aanwezig in de vorm van de bestaande bebouwing en overige groenstructuren.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Naar verwachting worden groenstructuren in het plangebied gebruikt als foerageergebied door vleermuizen. Aangezien een deel van de bomen behouden blijft en in de directe omgeving meerdere geschikte foerageerlocaties aanwezig zijn, zijn geen negatieve effecten op het foerageergebied van vleermuizen te verwachten.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied en de directe omgeving is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld, namelijk van Bosmuis, Rosse woelmuis, Huispitsmuis, Bosspitsmuis (spec.) en Mol. Sporen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen in het plangebied. Aanwezigheid van zwaarder beschermde zoogdieren wordt zodoende ook niet verwacht.

Bij de herinrichtingwerkzaamheden kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.5 Broedvogels

Er is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen. Daarnaast is op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd is op 26 augustus 2009 gewijzigd. Dit betreft de nesten van Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstraat, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. Voor de andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van nestlocaties van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen gevonden.

Algemene broedvogels

In de groenstructuren in het plangebied zijn broedvogels van bos en struweel aangetroffen en te verwachten zoals Vink, Groenling, Zanglijster, Houtduif, Tjiftjaf, en Zwartkop. Daarnaast is in de gracht Wilde eend aangetroffen.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels

aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Een soort als Houtduif kan echter tot half november broedend aanwezig zijn.

3.6 Vissen en amfibieën

Vissen

Tijdens het veldonderzoek is de gracht om de 5 á 10 meter met een steeknet bemonsterd. Hierbij is alleen de niet beschermde vissoort Baars aangetroffen. Beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden gezien het ontbreken van geschikt biotoop ook niet verwacht.

Amfibieën

In de grachten is voortplanting te verwachten van de laag beschermde amfibieënsoort Gewone pad (Ffwet tabel 1). Overwintering van de soort is te verwachten onder de strooisellaag en ruigte. Zwaarder beschermde amfibieënsoorten zijn vanwege de afwezigheid van geschikt biotoop niet te verwachten in het plangebied.

Effecten op amfibieën kunnen geminimaliseerd worden door de werkzaamheden in het oppervlaktewater uit te voeren buiten de voortplantingsperiode en op het land buiten de overwinteringsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

3.7 Overige soorten

Zwaarder beschermde soorten uit de soortgroepen reptielen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen. Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat deze ook niet aanwezig en te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van de plannen. Eventuele vervolgstappen zijn niet aan de orde.

4 BOMENQUICKSCAN

4.1 Inleiding

Tijdens een locatiebezoek op 29 juni 2010 is middels een bomenquickscan de actuele en potentiële toekomstwaarde van de in het plangebied aanwezige bomen geschat. Specifiek hebben de Rode beuk (op verzoek van de gemeente) en de eiken langs de gracht aandacht gekregen aangezien zij gezien hun standplaats en leeftijd de meeste waarde hebben.

In dit hoofdstuk worden de resultaten en conclusies van de inventarisatie weergegeven, zodat een keuze gemaakt kan worden over inpassing in het ontwerp of verwijderen van bomen.

4.2 Methodiek

De bomenquickscan is uitgevoerd volgens de VTA-methode (Visual tree assessment). Met deze methode worden visueel de biologische en mechanische conditie beschreven van de kroon, stam en wortels. Aanvullend is er ook gekeken naar de groeiplaats en de beschikbare ruimte van de bomen in het plangebied. De vervangbaarheid wordt uitgedrukt in ouderdom (jaren) en is ingeschat aan de hand van ondermeer aanwezige vegetatiestructuren.

4.3 Resultaten en conclusies

De resultaten van de bomenquickscan zijn overzichtelijk weergegeven in een tabel (zie bijlage II). Onderstaand zijn de meest opvallende bevindingen weergegeven.

Bomen met de meeste waarde binnen en langs de projectgrens zijn de Rode beuk en de eiken langs de gracht. De Rode beuk is gezien zijn goede conditie en locatie als waardevol aan te merken. Wel zal om een duurzaam behoud te garanderen voldoende ruimte zowel onder- als bovengronds (minimaal de huidige kroonprojectie) gegarandeerd moeten blijven. Tevens zal er onderhoud aan de kroon moeten plaatsvinden aangezien er een kans bestaat dat de kroon te zwaar is. In één van de zware zijtakken aan de noordzijde is namelijk al een overgroeide lengtescheur zichtbaar waardoor een kans bestaat dat in de toekomst zware takken zullen uitscheuren. De eiken langs de gracht zijn grotendeels van een vergelijkbare leeftijd als de beuk en zijn gezien hun locatie langs de gracht (zichtlijn) en goede conditie ook waardevol. Ook hiervoor geldt dat om een duurzaam behoud te garanderen er voldoende ruimte zowel onder- als bovengronds (minimaal de huidige kroonprojectie) gegarandeerd moeten blijven.

De jongere eiken (voornamelijk Moseik) in het plangebied, met een gemiddelde leeftijd van circa 25 jaar, hebben gezien hun leeftijd en grootte nog geen grote waarde en zijn makkelijk vervangbaar. Een aantal van deze eiken heeft een dunne kroon wat erop kan duiden dat er onvoldoende ruimte en voedingstoffen aanwezig zijn om een goede ontwikkeling in de toekomst te waarborgen.

De Bolesdoorns zijn niet meegenomen in de bomenquickscan aangezien zij een zeer geringe waarde hebben.

4.4 Adviezen

Wanneer besloten wordt om een aantal van de bomen te handhaven, dan adviseren wij om met een aantal punten rekening te houden:

- De Rode beuk en de eiken langs de gracht hebben hun eindhoogte en breedte bereikt. Advies: geen werkzaamheden zowel onder- als bovengronds binnen de huidige kroonprojectie uitvoeren;
- Deskundig en gecontroleerd kroononderhoud van de Rode beuk en de eiken;
- De jongere eiken hebben hun eindhoogte en breedte nog niet bereikt. Advies (indien besloten wordt om deze (deels) te behouden): binnen een diameter van 15m voldoende ruimte zowel onder als bovengronds reserveren om een goede ontwikkeling in de toekomst te garanderen;
- Een aantal eiken langs de weg hebben zware beschadigingen opgelopen, voor de toekomst is het verstandig om deze te vervangen.

5 BRONNENLIJST

- _____, _____, _____, _____, _____, _____ (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten; ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- _____, _____ & _____ (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- _____, _____, _____ en _____ (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- _____, _____ & _____ (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).
- Ministerie van LNV. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Provincie Overijssel (2009a). Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel'. <http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>
- Provincie Overijssel (2009b). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- RAVON Reptielen, Amfibieën, Vissenonderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

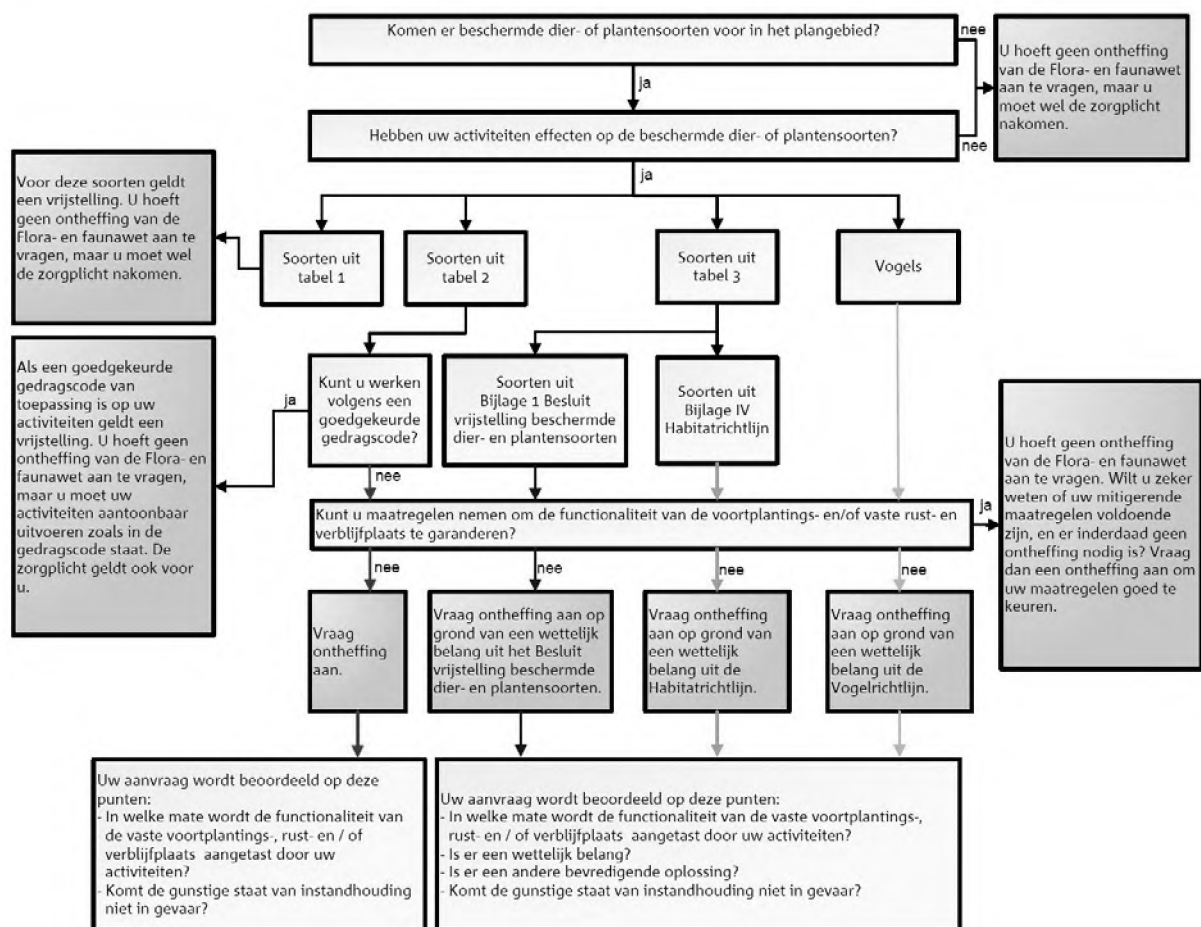
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels².

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van LNV ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd³. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en

² In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

³ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'. U kunt daar ook verleende ontheffingen inzien.

BIJLAGE II: TABEL RESULTATEN BOMENQUICKSCAN

De resultaten van de bomenquickscan zijn in een apart bijgeleverde tabel weergegeven. De nummers in de tabel komen overeen met de nummers in figuur A.

Figuur A Bomen met bijbehorend nummer (de locaties van de bomen zijn bij benadering).

Tabel 1, Boom inventarisatie Gasthuispoort, Steenwijk									
Nr.	Ned. naam	Wetensch. Naam	Diameter (cm)	Hoogte (m)	Leeftijd geschat	Vitaliteit	Stabiliteit	Kroonprojectie (N, O, Z, W) (m)	Bijzonderheden
1	Rode beuk	<i>Fagus Sylvatica</i>	103	16	100	goed	goed	9, 10, 8, 8	Zwaar betakt. Attentieboom*
2	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	30	10	25	goed	goed	3, 4, 3, 5	Mooie kroon
3	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	35	14	25	redelijk	redelijk	6, 3, 4, 4	Lengtescheur en wondvocht, lichte kroon
4	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	15	8	15	goed	goed		
5	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	20	12	25	goed	goed		Scheefstaand 5° zuid, mooie overgroeiing wonden
6	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	20	12	25	redelijk	goed		Zware wond onderzijde stam, beschadiging 30%. Attentieboom
7	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	22	12	25	goed	goed		Scheefstand 5° zuidzijde
8	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	30	12	25	redelijk	goed		Lichte kroon
9	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	25	13	25	goed	goed		
10	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	30	12	25	redelijk	redelijk		Zware wond onderzijde stam tot 1m hoog, 50%, dunne kroon. Attentieboom
11	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	25	13	25	goed/ redelijk	goed		Verdikking in stam
12	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	25	14	25	goed	goed		
13	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	20	13	25	goed	goed		Zware takken op 4m, snoeiachterstand
14	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	25	14	25	goed	goed		
15	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	30	12	25	goed	goed		Scheefstand 5° oost
16	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	30	13	25	goed	goed		Scheefstand 5° oost
17	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	30	13	25	goed	goed		Scheefstand 5° oost
18	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	25	13	25	redelijk	goed		Lichte kroon, waterfot. Attentieboom
19	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	22	12	25	goed	goed		Scheefstand 10° noord
20	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	35	12	25	goed	goed		Brede kroon, solitair
21	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	20	11	25	redelijk	goed		Lichte kroon
22	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	25	12	25	goed	goed		
23	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	35	12	35	goed	goed		Brede kroon, solitair
24	Moseik	<i>Quercus cerris</i>	20	10	25	redelijk	redelijk		Dunne kroon. Attentieboom
25	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	75	15	80	goed	goed	8, 8, 12, 12	Zwaar vertakt op 6m
26	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	70	15	80	goed	goed	8, 8, 12, 8	Zwaar vertakt op 6m
27	Amerikaanse eik	<i>Quercus robur</i>	110	18	80	goed	goed	15, 10, 12, 12	Vertakt in 5 kronen op 5m
28	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	39	14	50	goed	goed	6, 6, 6, 6	Onderstaande boom
29	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	65	16	80	goed	goed	8, 8, 12, 8	Zware takken op 4m,
30	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	87	16	80	goed	goed	6, 8, 12, 12	
31	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	73	16	80	goed	goed	8, 6, 3, 3	Dunne kroon. Attentieboom
32	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	50	15	70	goed	goed	6, 2, 3, 4	
33	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	61	16	80	goed	goed	8, 6, 8, 6	Grote dode tak op 5m, wonden overgroeien niet snel
34	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	44	16	50	goed	goed	4, 5, 6, 6	Zware takken op 6m
35	Zomereik	<i>Quercus robur</i>	47	16	50	goed	goed	5, 5, 7, 5	Lichte verdikking in de stamvoet

*Attentieboom: boom vormt niet direct een risico, maar dient wel in de gaten gehouden te worden (bovenop de algemene zorgplicht).